

կելու, բեղնաւորելու, տնկադործելու, փոսեր բանալու, աժէքն աւելցնող շէնքեր շինելու, ճամբաներ՝ կամուրջներ՝ քաղաքներ և մերձաւոր աւաններ կառուցանելու համար՝ որք աւելի շահաբեր կ'ընեն բերքերը, շատ աւելի մեծագոյն աշխատութիւն պէտք եղած է, քան ինչ որ հիմա մեր ունեցած կատարեալ գործիքներովն ու նպաստներովը:

Նոյնպէս է նաև ամենայն կալուածոց նկատմամբ: Եթէ Պ. Վալքուր ուզէր ծախել իւր դղեակը, համոզեալ եմ որ ըրած բովանդակ ծախքէն հարիւրին և ոչ յիսունը պիտի շահէր. և եթէ արուեստանոցը ծախու հանուէր՝ կը պընդեմ որ Լընուար իր ըրած ծախքէն շատ աւելի նուազ կը շահէր: Հետևանք հանեալք ուրեմն այս ամեն ըսածնէս թէ մեր ամեն ծառայութեանց փոխանակութիւնք՝ են իրաւցնէ աշխատութեց փոխանակութիւնք, և թէ աշխատութեան աժէքին նոյն իսկ մեծ մասը ժամանակաւ կ'անհետանայ: Բայց դառնանք Վիէոլէնի խնդրոյն՝ այսինքն իրաց կամ աշխատութեան աժէքին, որ եթէ խորը դիտենք՝ մի և նոյն բանն է:

ՌԱԲԷ

Կը շարունակուի:

ՄՈՆԴԱԼԱՆՊԵՐ

Կարողոս Ֆորպս տը Թրիոն, Մոնդալանպէրի կոմսը, Գաղղիոյ փուլագութեան հին և ազնուատոհմ ընտանեաց սերունդ էր, և իրաւամբ ինքզինքը խաչակրաց որդի կը համարէր, որ հաւատարիմ իրեն յուսոյն և հաւատոցը՝ չուզեց գլուխը խոնարհեցընել Վիւղէրի որդւոց առջին: Իր նախնեաց մէկը, Անդրէաս Տէսսէ տը Մոնդալանպէր, Գաղղիոյ Լուդովիկոս ԺԲ և Փրանկիսկոս Ա թագաւորաց ժամանակ հանդիպած քաղաքական դիպուածոց մէջ

նշանաւոր եղաւ, ու կարողոս է կայսեր դէմ տրուած պատերազմին մէջ քաջու թեամբ կռուելով, Թէրուան քաղքին պաշարման ժամանակ մեռաւ:

Մոնդալանպէրի հայրը՝ Ռընէ, 1792ին աքսորուածներուն մէջ էր, ու Ֆորպս կոչուած հարուստ սկովտուհւոյ մը հետ ամուսնացած: Այս ամուսնութենէն ծընաւ Կարողոս, որ հայրենի անուանն հետ ուղեց նաև մօրը մականունն ալ կըրել: Ռընէ 1815ին դարձաւ 'ի Գաղղիա, և Լուդովիկոս ԺԲ Գաղղիոյ խորհրդարանի անդամակցութեան պատիւը շնորհեց անոր, ու մահուրէն ետքը զաւկին անցաւ այդ պատիւը:

Անգղիական ու գաղղիացի դաստիարակութիւն մը՝ կարողոսի մտաւոր զարգացմանը վրայ մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ: Անգղիոյ մէջ սորվեցաւ յարգել քաղաքական ազատութիւնը. ու հայրենեաց մէջ ալ իր եռանդուն և բարեպաշտ բնաւորութեամբը պաշտպան կեցաւ կրօնական ազատութեան, իրեն ընկերակից ունենալով ժամանակին երկու անուանի հանճարները, զլամբընէ և զԼաբորտէր. ու իրեքը մէկտեղ 1831ին Ապագայ (Avenir) կոչուած լրագիրը սկսան հրատարակել: Սակայն իրենց յայտնած քանի մը համարձակ կարծեաց դէմ՝ ոչ միայն երկրին քաղաքական օրէնքներն, այլ և Հռովմայ քահանայապետն Գրիգոր ԺԶ մասնաւոր շրջաբերականով մը (1835) ձայներնին բարձրացուցին: Քահանայապետական դժկամակութեան առջև խոնարհեցան Լաբորտէր և Մոնդալանպէր, բայց ոչ և Լամբընէ, ինչպէս յայտնի է:

Այն ատեն Մոնդալանպէր կոմսը Հռենգաւրաց սրբունշոյն Եղիսաբեթի վարդապետ շարագրութեան ձեռք զարկաւ. սակայն այն զբաղմունքն արգելք մը չէր իրեն խորհրդարանին մէջ յուզուած խնդրոց մասնակից ըլլալու, հռչակաւոր և միշտ ազատախօս ճարտասանի մը համբաւ ստանալով: Սեպտեմբերի կուչուած օրինաց դէմ որոտաց, զոր Ֆիէսքիի դաւաճանութենէն ետքը առաջարկեր էր պաշտօնեայն թիէր. Վիլմէնի

առաջարկած երկրորդական կրթութե օրինաց ծրագրին դէմ, ցուցնելով թէ որչափ փնասակար էր այն՝ ուսմանց ազատութեանը: Բայց Մոնղալանպէրի անունն անմահացընող ճառերն են 1844ին խօսածները՝ ի նպաստ ազա-

փէլլէկրինոյ Ռոսսիի սպանութէն վերջը՝ Հռովմայ վրայ արշաւանաց բանակ մը ղրկելու խորհրդոյն պաշտպան ու ջերմ կուսակիցներէն եղաւ:

1857էն ետքը բոլորովին գրաւորական կենաց պարապեցաւ. շարագրեց

ՄՈՆԴԱԼԱՆՊԵՐ

տութեան եկեղեցւոյ, ուսմանց և կրօնաւորական միաբանութեանց:

1848ի յեղափոխութէն ետքը՝ Սահմանադիր ժողովոյն երեսփոխան պատգամաւոր ընտրուեցաւ, ու Պիոս Թ քահանայապետին առաջին պաշտօնեայ

Արևմտեան կրօնաշորաց պատմութիւնը, և գրեթէ հոգի էր թորակից (Correspondant) ազատ-ուղղափառական լրագրին:

Վախճանեցաւ անցեալ 1870 տարւոյն մէջ: